

В. Ю. Швачка,

кандидат юридичних наук, доцент

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6824-2984>

К. М. Горобчук,

бакалавр права

СУДОВИЙ НАКАЗ ЯК ВИД СУДОВОГО РІШЕННЯ У ГОСПОДАРСЬКОМУ СУДОЧИНСТВІ

Державний університет «Київський авіаційний інститут»

проспект Любомира Гузара, 1, 03058, Київ, Україна

E-mails: viktorii.shvachka@npp.kai.edu.ua, karinagorobcuk406@gmail.com

Мета дослідження полягає у з'ясуванні правової природи та місця судового наказу серед інших форм рішень господарського суду та формуванні пропозицій для його вдосконалення. **Методи дослідження:** використані загальнонаукові методи: порівняльно-правовий, системного аналізу, статистичний, а також спеціальні юридичні: формально-юридичний, системно-функціональний.

Результати: проаналізовано ознаки та зміст судового наказу та підстави його видачі у порядку господарського судочинства; доведено, що він має подвійну правову природу – як рішення суду і як виконавчий документ; констатовано, що на відміну від рішення суду, яке ухвалюється після повного розгляду справи, вивчення доказів, заслуховування сторін, судовий наказ є більш формалізованим актом, що ґрунтується на презумпції безспірності вимоги; з'ясовано недоліки правового регулювання видачі судового наказу; запропоновано відмовитися від процедури розгляду заяви про скасування судового наказу та передбачити право боржника на оспорення судового наказу.

Обговорення: інститут судового наказу у господарському судочинстві сприяє зниженню навантаження на суди та пришвидшенню стягнення безспірних заборгованостей; судовий наказ має ознаки, притаманні спрощеним видам судочинства.

Ключові слова: судовий наказ; господарський процес; наказне провадження; виконавчий документ; стягнення заборгованості.

Постановка проблеми та її актуальність.

Судовий наказ як вид судового рішення потребує чіткого визначення його місця в системі судових рішень, розуміння правової природи та оцінки ефективності його застосування у господарському процесі.

Незважаючи на законодавче регулювання наказного провадження, встановлення вимог до судового наказу як документа, на практиці виникають наступні труднощі: розмежування судового наказу з іншими судовими рішеннями (межі між судовим наказом та рішенням, що ухвалюється за результатами позовного про-

вадження часто бувають нечіткими, особливо коли характер вимог неоднозначний); визначення критеріїв «безспірності» вимог (закон не встановлює чітких критеріїв для визначення безспірного характеру вимог, що може призводити до зловживань або необґрунтованих відмов у видачі судових наказів); проблеми виконання судових наказів (хоча судовий наказ має статус виконавчого документу, його примусове виконання часто утруднене через дії виконавчих органів та перешкоди з боку боржників); застосування механізму заперечення (заперечення проти судового наказу важливе для захи-

сту прав боржника, але іноді воно використовується для затягування процесу, що знижує оперативність наказного провадження).

Зміна економічних умов, трансформація господарських відносин, розвиток електронного документообігу вимагають постійного перегляду та адаптації норм наказного провадження, зокрема і стосовно судового наказу.

Аналіз досліджень і публікацій з проблеми. Окремі аспекти функціонування судового наказу як особливого виду судового рішення були предметом дослідження таких науковців як І. Бутирська, В. Бобрик, Н. Іванюта, О. Беломестнов, М. Довга, Л. Самілик, О. Синегубов, О. Бортник та ін. У їхніх працях здійснено теоретичне осмислення наказного провадження, проаналізована практика застосування процесуальних норм щодо наказного провадження у відповідні періоди та судовий наказ як вид судового рішення і преюдиційний факт у господарському процесі. Проте судова практика щодо видачі судового наказу виявляє певні проблеми, що потребують вивчення, аналізу, вирішення. Тому актуальність досліджень з цього питання не втрачається.

Мета статті полягає у з'ясуванні правової природи та місця судового наказу серед інших форм рішень господарського суду та формуванні пропозицій для його вдосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Судовий наказ є окремим видом судового рішення, що видається судом за результатами розгляду вимог, встановлених ст. 148 Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК України) [1]. Особа з майновими вимогами має право звернутися із заявою про видачу судового наказу. Стягувачем та боржником може бути юридична особа або суб'єкт господарювання.

Заява про видачу судового наказу має бути подана до суду в письмовій формі та підписана заявником. Вона обов'язково повинна містити вимоги заявника і обставини, на яких вони ґрунтуються, а також перелік доказів, якими заявник обґрунтовує обставини, на яких ґрунтуються його вимоги.

До неї додаються: документ про підтвердження сплати судового збору; документ, що

підтверджує повноваження на представництво, якщо заява підписана представником заявника; копія письмового (в тому числі електронного) договору про сплату грошового боргу; та інші документи (їх копії), що підтверджують обставини, якими обґрунтовуються вимоги.

ГПК України також передбачена можливість подання заяви до боржника в електронній формі через електронний кабінет боржника, якщо такий зареєстрований.

Суддя відмовить у видачі судового наказу, якщо заява подана з порушенням вимог, встановлених у ст. 150 ГПК України, про що постановляє ухвалу.

Належно оформлена заява про видачу судового наказу забезпечує її розгляд судом протягом 5 днів з дня її надходження, що, у свою чергу, реалізує право на звернення за судовим захистом, передбачене ч. 1 ст. 4 ГПК України. Водночас важливо, щоб заявник був належною особою, мав необхідний обсяг господарської процесуальної дієздатності та дотримувався умов правильно визначеної юрисдикції. Це закріплено в ч. 2 ст. 4 ГПК України, де зазначено, що юридичні особи, фізичні особи-підприємці, фізичні особи, які не є підприємцями, державні органи та органи місцевого самоврядування мають право звертатися до господарського суду для захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав та законних інтересів у справах, віднесених законом до юрисдикції господарських судів, а також з метою вжиття заходів, передбачених законом для запобігання правопорушенням.

Якщо суд не знайде підстав для відмови у видачі судового наказу, то він видає судовий наказ. Вимоги до змісту цього процесуального документа визначені у ст. 155 ГПК України. Зокрема, крім дати видачі, найменування суду, прізвища та ініціалів судді, найменування стягувача і боржника, він має містити посилання на закон, на підставі якого підлягають задоволенню заявлені вимоги; суму грошових коштів, які підлягають стягненню; суму судових витрат, що сплачена заявником і підлягає стягненню на його користь з боржника; повідомлення про те, що під час розгляду вимог в порядку наказного провадження та видачі судового наказу суд не

розглядає обґрунтованість заявлених стягувачем вимог по суті; відомості про порядок та строки подання заяви про скасування судового наказу; дату набрання судовим наказом законної сили; строк пред'явлення судового наказу до виконання; дату видачі судового наказу.

Потрібно зауважити, що заява про видачу судового наказу розглядається судом без судового засідання та без повідомлення стягувача і боржника. Тому відомості про дату набрання судовим наказом законної сили, про строк пред'явлення судового наказу до виконання та дату видачі судового наказу вносяться до судового наказу у день його видачі стягувачу для пред'явлення до виконання.

Як зазначено у ч. 3 ст. 155 ГПК України, «судовий наказ складається і підписується суддею у двох примірниках, один з яких залишається у суді, а другий видається під розписку або надсилається стягувачу в електронній формі до його електронного кабінету, а в разі відсутності електронного кабінету – рекомендованим листом із повідомленням про вручення чи цінним листом з описом вкладеного після набрання ним законної сили».

Після видачі судового наказу суд зобов'язаний не пізніше наступного дня надіслати його копію боржникові. Якщо у боржника є електронний кабінет, то документ надсилається до його електронного кабінету, в іншому разі – рекомендованим листом із повідомленням про вручення або цінним листом з описом вкладення.

Копія судового наказу обов'язково повинна містити дані про веб-адресу цього рішення у Єдиному державному реєстрі судових рішень. Разом із копією судового наказу боржнику відправляється заява стягувача про видачу судового наказу з доданими до неї документами. Днем отримання боржником копії судового наказу є день, коли ця копія була вручена, що визначається згідно з ГПК України.

Оскільки судовий наказ неможливо оскаржити в апеляційній інстанції, то щодо вступу його у силу діє спеціальне правило. Відповідно до ч. 1 ст. 159 ГПК України «у разі ненадходження до суду заяви від боржника про скасування судового наказу протягом п'яти днів після закін-

чення строку на її подання судовий наказ набирає законної сили». Отже, він має скорочений строк набрання законної сили [2].

Відповідно до ч. 1 ст. 148 ГПК України судовий наказ може бути видано лише за вимогами про стягнення грошової заборгованості за договором, укладеним у письмовій (в тому числі електронній) формі, якщо сума вимоги не перевищує ста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб. Одночасно з цим, законодавець у п. 3 ч. 1 ст. 152 ГПК України визначив, що суддя відмовляє у видачі судового наказу, якщо заявлено вимогу, яка не відповідає вимогам ст. 148 ГПК України.

Аналізуючи вимоги до змісту судового наказу, можна дійти висновку про суперечність п. 7 ч. 1 ст. 155 ГПК України та норми ч. 1 ст. 236 цього Кодексу. Якщо у ст. 155 вимагається від суду не розглядати обґрунтованість заявлених стягувачем вимог по суті та зазначити про це у наказі, то у ст. 236 вимагається обґрунтовувати судові рішення, повно і всебічно з'ясовувати обставини, досліджувати докази. На цю суперечність уже зверталася увага дослідників, але вона так і залишається, що наводить на думку про певну особливість судового наказу як виду судового рішення, тобто такого рішення, для його виконуються не всі вимоги, визначені у ст. 236 ГПК України [3].

Разом з тим, виникає питання щодо обов'язку заявника обґрунтовувати у заяві про видачу судового наказу свої вимоги та надавати докази на їх підтвердження (п. 4 ч. 2 ст. 150 ГПК України), адже суд їх не досліджує. Тому дії суду стосовно перевірки висунутих заявником вимог видаються формальними. Але така думка видається хибною. Як відомо, наказне провадження є документарним, і господарський суд досліджує виключно письмові докази, які підтверджують вимоги заявника. Пояснення сторін, третіх осіб, їхніх представників, допитаних як свідків, показання свідків, речові докази, висновок експерта як засоби доказування у цьому провадженні не застосовуються. Як зауважує суддя Рильова В.В., «оскільки наказне провадження є документарним, ця специфічна форма захисту вимагає особливостей документальних доказів, зокрема, докази мають бути

безспірними: вони повинні свідчити про безспірність стягнення і відсутність потреби у їх дослідженні. Тобто ознака документарності наказного провадження підтверджує те, що йдеться про очевидність та переконливість доказів з боку стягувача» [4].

Дотичним до питання про дослідження доказів для з'ясування підстав видачі судового наказу є питання про преюдиційність судового наказу при розгляді інших справ. І сумніви pojawiaються якраз стосовно перевірки судом тих чи інших доказів та наданні їм оцінки при видачі судового наказу. Видається, що за відсутності оцінки певних доказів або за відсутності розгляду вимог по суті, якщо такі відомості необхідні для підтвердження в іншій справі, судовий наказ не може вважатися обов'язковим для господарського суду, який розглядає справу. Проте в певних випадках вбачається за можливе визнання судового наказу як преюдиційного факту, наприклад, для потвердження в іншій справі існування договору, щодо стягнення заборгованості по якому раніше було видано судовий наказ. На ці випадки звернула увагу суддя О. Бортник, справедливо зауважуючи, що оскільки преюдиційність судового наказу стосується вичерпного переліку обставин, то необхідне внесення відповідних змін до ГПК України, з чим ми погоджуємося [5].

Про особливість правової природи судового наказу свідчить і те, що він одночасно є виконавчим документом. За такого підходу один документ має відповідати вимогам до двох різних документів, що теж є певною суперечністю [6]. Окремі науковці вже звернули увагу на відсутність у змісті судового наказу певних частин, характерних для рішення суду. Н.В. Іванюта дійшов висновку про відсутність саме мотивувальної частини [7]. Є думки про її наявність, але в усіченому вигляді, оскільки вона містить лише перелік правових норм, застосованих судом [3, с. 47]. На наш погляд, виходячи з аналізу ч. 1 ст. 232 ГПК України, варто дійти висновку, що судовий наказ є лише одним із видів судових рішень, а рішення суду у цій нормі також визначене як окремий вид судового рішення. Тому не потрібно вимоги до рішення суду авто-

матично переносити на судовий наказ, бо це різні судові рішення.

У науковій літературі підкреслюється, що наказне провадження є спрощеним видом судочинства [8]. Тому оця спрощеність певним чином відображається і на природі судового наказу.

Як впливає із справи № 904/1100/18, ПАТ «ДТЕК Дніпрообленерго» звернулось до суду із заявою про видачу судового наказу про стягнення із споживача суми недоврахованої електричної енергії, яка була донарахована споживачу на підставі відповідного протоколу комісії енергопостачальника [9]. Умовами договору передбачено обов'язок споживача оплатити вартість недонарахованої електроенергії, однак, не дивлячись на це, апеляційний суд погодився із висновками суду першої інстанції щодо відмови у видачі судового наказу, оскільки заявлена до стягнення сума є оперативно-господарською санкцією, а не грошовою заборгованістю за договором.

За матеріалами справи № 918/222/24 товариство з обмеженою відповідальністю «УКРГАЗРЕСУРС» звернулось до суду із заявою про видачу судового наказу за вимогою про стягнення з комунального некомерційного підприємства «Рокитнівська багатoproфільна лікарня інтенсивного лікування» заборгованості у зв'язку з невиконанням боржником умов договору про постачання електричної енергії споживачу [10]. Відповідно до ст. 154 ГПК України суд розглядає заяву про видачу судового наказу протягом п'яти днів з дня її надходження. Розглянувши заяву про видачу судового наказу, суд з'ясував, що вимога про стягнення з боржника заборгованості у розмірі 58447,76 грн згідно договору № 307 про постачання електричної енергії споживачу від 30.12.2022 відповідає змісту ст. 148 ГПК України, а отже суд вважає за можливе її задовольнити.

Матеріали справи № 908/210/23 свідчать, що приватне акціонерне товариство «Київстар» звернулося до суду із заявою про видачу судового наказу за вимогою про стягнення з товариства з обмеженою відповідальністю виробничо-комерційного підприємства «Азовенергомаш» заборгованості за угодою про надання по-

слуг рухомого (мобільного) зв'язку від 26.06.2018 № 8332984 № 130-112-4119 у розмірі 1793,07 грн та 268,40 грн судового збору [11]. За заявою про видачу судового наказу, загальна сума вимог ПрАТ «Київстар» не перевищує ста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб, позовна давність, встановлена законом до вимог заявлених у заяві про видачу судового наказу станом на час звернення до суду не сплинула. Згідно з п. 7 ч. 1 ст. 155 ГПК України, під час розгляду вимог в порядку наказного провадження та видачі судового наказу суд не розглядає обґрунтованість заявлених стягувачем вимог по суті. Розглянувши заяву ПрАТ «Київстар», суд не виявив підстав, передбачених ст. 152 ГПК України для відмови у видачі судового наказу. Така заява була задоволена.

Процедура отримання судового наказу має недоліки. Відповідно до ГПК України боржник має право протягом 15 днів з моменту отримання копії судового наказу разом із доданими до нього документами подати заяву про його скасування до суду, який цей наказ видав. Суд повертає заяву про скасування у таких випадках: коли вона не відповідає вимогам ч. 3 ст. 157 ГПК України, підписана особою без відповідних повноважень, до неї не додано підтвердження сплати судового збору, документів про повноваження представника чи клопотання про поновлення процесуальних строків. Процесуальне законодавство висуває лише формальні вимоги до заяви для її прийняття, і обґрунтованість заяви жодним чином не впливає на можливість скасування судового наказу.

Наказне провадження є ефективним лише у випадках, коли боржник погоджується з видачею наказу або якщо боржник фактично припинив діяльність. У решті ситуацій наказне провадження не гарантує належного захисту прав кредитора, адже не усуває ризику безпідставного скасування судового наказу за заявою боржника. Для вирішення цієї проблеми пропонується внести зміни до процесуального законодавства. Ми пропонуємо радикальний шлях – відмови від інституту скасування наказу судом, який його видав. Але є інші пропозиції у юридичної спільноти, зокрема вважається доцільним надання суду повноважень відмовляти у за-

доволенні заяви про скасування судового наказу на підставі її необґрунтованості [3]. Тому пропонують доповнити ч. 3 ст. 157 ГПК України вимогою, щоб заява про скасування судового наказу містила обґрунтовані заперечення проти вимог стягувача. Це означало б, що боржник повинен не просто заявити про незгоду, а й надати чіткі аргументи та, за можливості, докази, які ставлять під сумнів правомірність або обґрунтованість заявленої вимоги. Якщо заява про скасування не містить такого обґрунтування, суд матиме право відмовити у її прийнятті або залишити без розгляду, а не просто повернути. Це б стимулювало боржників відповідально відноситись до подачі таких заяв.

Пропонується також у виняткових випадках, коли суд вважає за потрібне, надати йому право призначити судові засідання для розгляду заяви про скасування судового наказу. На думку окремих дослідників, це дозволить суду оцінити обґрунтованість заперечень боржника, заслухати сторони та, можливо, запропонувати їм способи вирішення спору, оскільки це відбувається без виклику сторін, що не дає змоги суду заглибитися в суть спору. Але така позиція помилкова, оскільки суперечить суті наказного провадження і призводить до «повернення» у позовне.

Щодо помилок оформлення судового наказу, то вони виникають найчастіше через технічні описки (невірне написання юридичної особи, фізичної особи-підприємця, їхніх реквізитів), помилкова дата видачі судового наказу, неточність у сумі стягнення боргу, неправильне визначення сторін наказного провадження, невірні посилання на статті законодавства.

Необхідно зазначити, що для виконання судового наказу боржник може не мати достатнього майна чи коштів для покриття боргу. Не виключений зв'язок з банкрутством або просто з реальною відсутністю коштів/майна. Боржник може штучно виводити активи, переписувати їх, або використовувати інші схеми для уникнення стягнення. Якщо він перебуває в процедурі банкрутства, виконавче провадження буде зупинене або припинене, а вимоги стягувача задовольнятимуться в порядку черговості. Боржник також може змінити юридичну адресу або

місце фактичного перебування, що ускладнить його пошук та примусове виконання.

Позитивним є те, що в ГПК України передбачено скорочені процесуальні строки розгляду справ у наказному провадженні та менші судові витрати, адже це дозволяє сприяти процесуальній економії та відповідно збереженню державних ресурсів. До 2024 року спостерігалася динаміка зростання кількісного показника надходження та задоволення заяв про видачу судового наказу, але у 2024 році вона почала демонструвати певний спад. На фоні збільшення надходження відповідних заяв висувалися пропозиції про доцільність збільшення максимального розміру допустимих вимог для розгляду справи в порядку наказного провадження, адже збільшення кількості справ, які не потребують розгорнутої процедури судового розгляду, прискорюватиме звернення стягнення заборгованості у примусовому порядку і забезпечуватиме зменшення навантаження на суд. Наразі зі зміною динаміки розгляду заяв у наказному провадженні вбачається за доцільне подальше вивчення затребуваності наказного провадження і отже судового наказу та їх вдосконалення.

На основі статистичних даних про результати діяльності окремих господарських судів вдалося з'ясувати, зокрема, що господарським судом Хмельницької області у першому півріччі 2024 року із 844 справ 55 розглянуто у наказному провадженні [12], а господарським судом Тернопільської області за весь 2024 рік із 1413 справ 55 розглянуто у наказному провадженні [13]. У середньому цей показник співвідношення не перевищує 6% до загальної кількості справ. Тому можна говорити про низьку затребуваність наказного провадження на даний час. Очевидним є і вплив економічних чинників, воєнного стану, але існують також правові причини зменшення уваги до видачі судового наказу за спрощеною процедурою. Наприклад, стосовно видачі судового наказу зарубіжні та національні експерти зауважують на негативному його зв'язку з поняттям «малозначних справ», хоча для сторін у справі малозначними вони не є. Критикується і процедура скасування видачі судового наказу, оскільки вона породжує своєрідний процес і затягує

наказне провадження та виконання судового наказу. Наразі експерти також пропонують як можливу опцію обов'язкове застосування судового наказу для суто грошових вимог розміром до 500 прожиткових мінімумів. Також зауважують на необхідності спрощення вимог до процесуальних документів у наказному провадженні, як от зменшення документів-додатків до заяви про видачу судового наказу [14]. Всі зазначені рекомендації слушні.

Висновки. Таким чином, судовий наказ в Україні суттєво відрізняється від стандартного судового рішення. Його основна мета полягає у спрощенні й прискоренні процесу стягнення безспірних грошових сум. Проте ефективним видом судового рішення в господарському судочинстві назвати його важко, адже невелика кількість справ вирішується у наказному провадженні. На нашу думку, доцільно більш формалізувати цей вид провадження, відмовитися від такої процедури як розгляд заяви про скасування судового наказу, але надати можливість боржнику захистити свої права шляхом оспорення судового наказу після його видачі.

Література

1. Господарський процесуальний кодекс України від 06 лист. 1991 р. № 1798-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>
2. Васильєва-Шаламова Ж.В., Лисак О.О. Поняття та характерні ознаки спрощеного провадження як виду процесуального провадження. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. Вип. 4. С. 110–114. URL: http://lsej.org.ua/4_2022/23.pdf.
3. Бобровська В.Р. Спрощені судові процедури в господарському процесуальному праві України. Магістерська робота. 2020. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/40cb12b2-f902-471a-9fb4-f52ea99b9779/content>
4. Ухвала господарського суду Харківської області від 10 груд. 2024 р. у справі 922/4325/24. URL: <https://youcontrol.com.ua/catalog/court-document/123640943/>
5. Бортник О.Ю. Судовий наказ як преюдиційний факт у господарському процесі. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/86885b77-8030-48bc-9477-e8d9d5d1b003/content>

6. Про виконавче провадження: Закон України від 02 черв. 2016 р. № 1404-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text>.

7. Іванюта Н.В. Особливості господарсько-процесуальної форми у судочинстві. *Правові новели*. Київ, 2018. Вип. 4. С. 301-307.

8. Музичко С.Г. Принцип процесуальної економії в цивільному судочинстві України: дис. ... д-ра філос.: 08 – Право. Київ, 2024. 221 с.

9. Справа № 904/1100/18. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/>

10. Справа № 918/222/24. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/>

11. Справа № 908/210/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/>

12. Огляд даних про стан здійснення правосуддя місцевими судами Тернопільської області за 2024 рік. URL: <https://court.gov.ua/storage/portal/tu20/Огляд%20даних%20про%20стан%20здійснення%20правосуддя%20за%202024%20рік.pdf>.

13. Звітність про стан здійснення правосуддя господарським судом Хмельницької області за 1 півріччя 2024 року. URL: https://km.arbitr.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/sud5025/1-2024.pdf

14. Маан Б., Ремко ван Рі, Кравцов С. Звіт щодо особливостей розгляду «малозначних справ» у цивільному й господарському судочинстві у судах першої та апеляційної інстанцій. 2021. URL: <https://www.pravojustice.eu/storage/app/uploads/public/612/79b/8ef/61279b8ef0a79259738859.pdf>

References

1. Hospodarskyi protsesualnyi kodeks Ukrainy vid 06.11.1991 № 1798-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>

2. Vasylieva-Shalamova Zh.V., Lysak O.O. Poniattia ta kharakterni oznaky sproshchenoho provadzhennia yak vydu protsesualnogo provadzhennia. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. 2022. Vyp. 4. S. 110–114. URL: http://lsej.org.ua/4_2022/23.pdf.

3. Bobrovska V.R. Sproshcheni sudovi protsedury v hospodarskomu protsesualnomu pravi

Ukrainy. Mahisterska robota. 2020. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/40cb12b2-f902-471a-9fb4-f52ea99b9779/content>

4. Ukhvala hospodarskoho sudu Kharkivskoi oblasti vid 10.12.2024 u spravi 922/4325/24. URL: <https://youcontrol.com.ua/catalog/court-document/123640943/>

5. Bortnyk O.Yu. Sudovyi nakaz yak preiudytsiinyi fakt u hospodarskomu protsesi. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/86885b77-8030-48bc-9477-e8d9d5d1b003/content>

6. Pro vykonavche provadzhennia: Zakon Ukrainy vid 02.06.2016 № 1404-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text>.

7. Ivaniuta N.V. Osoblyvosti hospodarsko-protsesualnoi formy u sudochynstvi. *Pravovi novely*. Kyiv, 2018. Vyp. 4. S. 301-3074.

8. Muzychko S.H. Pryntsyp protsesualnoi ekonomii v tsyvilnomu sudochynstvi Ukrainy: dys. ... d-ra filos.: 08 – Pravo. Kyiv, 2024. 221 s.

9. Справа № 904/1100/18. Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/>

10. Справа № 918/222/24. Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/>

11. Справа № 908/210/23. Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/>

12. Ohliad danykh pro stan zdiisnennia pravosuddia mistsevymy sudamy Ternopilskoi oblasti za 2024 rik. URL: <https://court.gov.ua/storage/portal/tu20/Ohliad%20danykh%20pro%20stan%20zdii snennia%20pravosuddia%20za%202024%20rik.pdf>.

13. Zvitnist pro stan zdiisnennia pravosuddia hospodarskym sudom Khmelnytskoi oblasti za 1 pivrichchia 2024 roku. URL: https://km.arbitr.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/sud5025/1-2024.pdf

14. Maan B., Remko van Ri, Kravtsov S. Zvit shchodo osoblyvostei rozghliadu «maloznachnykh sprav» u tsyvilnomu y hospodarskomu sudochynstvi u sudakh pershoi ta apeliatsiinoi instantsii. 2021. URL: <https://www.pravojustice.eu/storage/app/uploads/public/612/79b/8ef/61279b8ef0a79259738859.pdf>

Viktoriia Shvachka, Karina Horobchuk

COURT ORDER AS A SPECIAL FORM OF COURT DECISION IN COMMERCIAL PROCEEDINGS

State University «Kyiv Aviation Institute»

Liubomyr Huzar Avenue, 1, 03058, Kyiv, Ukraine

E-mails: viktoriia.shvachka@npp.kai.edu.ua, karinagorobchuk406@gmail.com

*The purpose of the study is to clarify the legal nature and place of the court order among other forms of commercial court decisions and to formulate proposals for its improvement. **Research methods:** general scientific methods were used: comparative law, systems analysis, statistical, as well as special legal methods: formal-legal, systems-functional. **Results:** the characteristics and content of a court order and the grounds for its issuance in commercial proceedings were analyzed; it was proven that it has a dual legal nature - as a court decision and as an executive document; it was stated that, unlike a court decision, which is adopted after a full consideration of the case, examination of evidence, and hearing of the parties, a court order is a more formalized act based on the presumption of the indisputability of the claim; the shortcomings of the legal regulation of the issuance of a court order were identified; it is proposed to abandon the procedure for considering an application to cancel a court order and to provide for the debtor's right to challenge the court order.*

The results of the study concluded that a court order in Ukraine is significantly different from a standard court decision. Its main purpose is to simplify and accelerate the process of collecting undisputed amounts of money. However, it is difficult to call it an effective type of court decision in commercial litigation, since a small number of cases are resolved in the order proceedings. Therefore, it is advisable to formalize this type of proceedings more, to abandon such a procedure as considering an application for the cancellation of a court order, but to provide the debtor with the opportunity to protect his rights by challenging the court order after it is issued.

***Discussion:** the institution of a court order in commercial proceedings helps reduce the burden on the courts and accelerate the collection of undisputed debts; a court order has features inherent in simplified types of proceedings.*

***Key words:** court order; economic process; writ of execution; executive document; debt collection.*

Стаття надійшла до редакції 08.09.2025